

Günümüze Yalnız Resimleri Kaldı!..

Steller

Denizinekleri

Denizinekleri okyanusun en ilginç canlılarından biridir. Balinalar ve yüzgeçayaklılar dışında suda yaşamaya uyum sağlamış üçüncü memeli takımındır denizinekleri. Karada gezmeyi de çok seven bu hayvanlar, deniz kıyılarında ya da bitki bakımından zengin nehirlerde yaşarlar. Dolgun, kıvrımlı gövdeleriyle denizkızı söylencesini de yüzyıllar boyunca yaşattılar. Evrimsel açıdan fillerin yakın akrabaları olan denizineklerinin kökenleri 50 milyon yıl öncesine dayanmaktadır.

Bering'e yolculuk yapanlardan biri de Waxel'di. Waxel, adada gördüklerini çizimlere döktü. Resimde, Bering Adası'nı, kürlüfoku, deniz aslanını ve denizineğini görüyoruz.

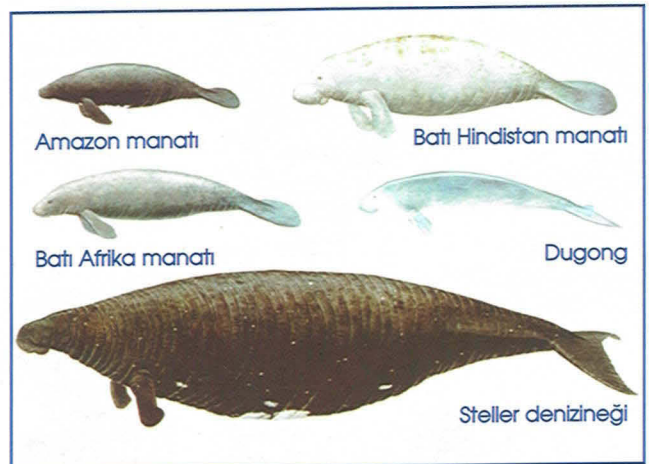
Denizinekleri takımının başlıca üç ailesi vardır. Bunlar, manat, dugong ve denizinekleri aileleridir. Kış aylarında Meksika Körfezi ve Atlas Okyanusu'nun soğuk sularından kaçan denizineklerinin gittikleri yerlerse Florida'daki bazı nehirler ve su kaynaklarıdır.

Bir tona ulaşan ağırlığı, hantal vücutları, derialtına birikmiş katmerli yağları, yetişkinlerinin vücutlarında hiç kıl bulunmaması ve pürüzlü derileriyle bir suaygırıyla domuzun karışımını andırır bu hayvanlar. Yavrularını su yüzeyinde sırt üstü yatarak emzirirler; genellikle de her dişinin bir yavrusu olur.

Denizineklerinin tek düşmanı insandır. Bir zamanlar büyük sürüler halinde görülebilen bu hayvanların günümüzde soyu tehlike

altındadır. Alaska açıklarında yaşayan ve 9 tona varan ağırlığıyla dünyanın en büyük denizineği olan Steller denizineğinin de (*Hydrodamalis gigas*) soyu, keşfedildikten 26 yıl sonra tükenmiştir. Günümüzde öteki denizineklerini de aynı son beklemektedir. Şimdi soyu tüketilmiş Steller denizineğinin acıklı yaşamına bir göz atalım. Nasıl oldu da 26 yıl içinde soyları tüketildi bu hayvanların?

Steller denizineği, denizinekleri takımının denizineğigiller ailesinden bir memeliydi. Boyları 6-9 metre arasında değişirdi. Yetişkin bir Steller denizineğinin boyu ortalama 7,5 metre kadardı. Kimilerinin ağırlığı 300-500 kg, kimilerinin 3,5 tondu. Hatta 9 ton ağırlıkta olanları da vardı. Bu devasa hayvanın derisi siyahımsı ve pürüzlüydü. Kuyruğu çatallı biçimindeydi. Ayrıca, yüzgeç yerine kanca benzeri ön bacakları vardı. Bedenleri kılsızdı, yalnızca ağız çevrelerinde dokunma kılları bulunurdu. Vücutlarında ter bezleri yoktu. Buna karşın ter bezi görevini kirpik diplerinde yer alan bezler görürdü. Ağız-burun kısımları hafifçe eğikti, dişleri yoktu. Diş yerine, tırnak yapısında, keratin plakalar bulunurdu. Soğuk suları ve bitkisel besinlerle beslenmeyi çok severdi. Daha doğrusu onun bir inek gibi

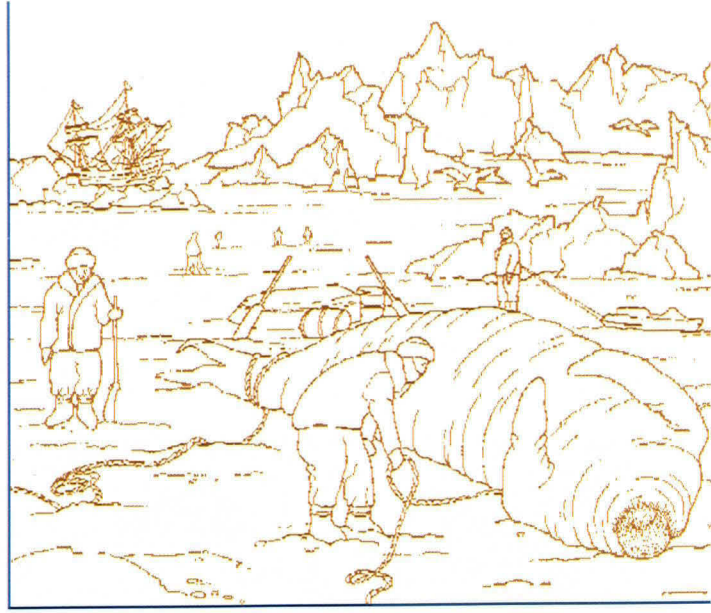

otladığını söyleyebiliriz! En çok da algleri ve planktonları yerd. Genellikle vücudunun yarısını suyun üzerinde tutardı. Steller denizineği Japonya ve Kaliforniya arasındaki kıyılarda yaşamını sürdürürdü. Pasifik Okyanusu'nun soğuk bölümlerinde ve Kuzey Buz Denizi'nde de yaşardı.

Steller denizineği nasıl bulundu? İlginç bir öyküsü var bunun. Aralarında Georg Wilhelm Steller'in de bulunduğu bir grup 1741'de iki gemiyle Rusya'daki Kamchatka yarımadasından Bolshaya Zemlya'yı keşfe çıkmak üzere yelken açtı. Gemiler St. Peter ve St. Paul adını taşıyordu. Fırtına nedeniyle bu iki gemi birbirinden ayrıldı. St. Paul yönünü buldu; ama St. Peter kayboldu. St. Peter, şimdi Bering Adası olarak bilinen çok geniş bir adaya geldi. Bu gemi Kamchatka'ya dönemedi; çünkü çıkan fırtına gemiye büyük zarar vermişti. St. Peter'de bulunanlar yiyecek bulmak üzere adada dolaşmaya başladılar. Adadaki susamurlarını, bütün kuş çeşitlerini ve fokları öldürmek zorunda kaldılar. Buna karşın yalnızca Georg Wilhelm Steller ve diğer birkaç kişi o kış geçirip hayatta kalabilmeyi başardılar. George Wilhelm Steller bir hayvanbilimci olmasının yanı sıra bir doğa uzmanıydı da. O güne kadar bilinmeyen bazı hayvanların bu adada yaşadığını keşfetti. Onlara da kendi adını verdi. Bunlara şimdi, Steller alakargası, Steller denizördeği, Steller denizkartalı, Steller denizaslanı ve Steller denizineği deniyor.

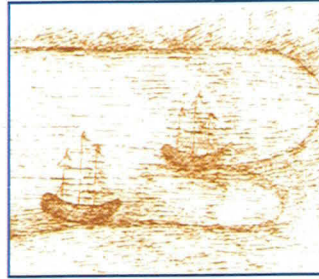
George Wilhelm Steller, Steller denizineğini de keşfetti. Ancak St. Peter'in kaptanı ve mürettebatı bir denizineğini avlayıp öldürmüşlerdi; çünkü denizineğini dev yapılı bir fok sanmışlardı. Bu dev yaratığı yemeğe karar vermişlerdi. Et epeyce uzun sürede pişmesine rağmen tadı mükemmeldi; sığır etini andırıyordu.

Steller denizineği, 1741-1742'de keşfedildi. Yaklaşık 26 yıl sonra avlanma nedeniyle soyu tükendi.

Birkaç gün sonra gemi yeniden onarılmaya başlandı. Bir yıl içinde her şey tamamlanacaktı. Bu iş yaklaşık bir yıl sürdü. İşte bu süre içinde çok sayıda Steller denizineği avlandı. Zaten o zamanlar bile yalnızca 2000 Steller denizineği vardı. Küçük

sürüler halinde kıyının yakınında yüzerlerdi. Çok kolay yakalanırlardı. Mürettebat çok sayıda Steller denizineğini avladı ve geminin yapımı bitene kadar tüketti.

Georg Wilhelm Steller ve diğerleri Kamchatka'ya vardıklarında gemiciler çevresindekilere yedikleri denizineğinin mükemmel lezzetini anlattılar. Kısa süre içinde insanlar Bering Adası'na, yakınındaki diğer ada ve ülkelere gidip Steller denizineklerini avladılar. Öyle ki, 26 yıl sonra, 1768'de, bu canlılar tümüyle yok olmuşlardı. Bu acıklı yaşamı bir bilmeceye dönüştürsek şöyle diyebiliriz: Soyu yalnızca avcılıkla tüketilmiş, cildi parlak, boyu uzun, gövdesinde tek bir kılı bile olmayan, efsanevi denizkızı kimdir?

Gülgün Akbaba